

Reindustrializarea Republicii Moldova:

dezechilibre structurale, politici sectoriale și măsuri de sprijin

Viorel GARAZ

Secretar de Stat, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării
viorel.garaz@mded.gov.md

Chișinău, 3 octombrie 2024

CONTENT

MINISTRY OF ECONOMIC
DEVELOPMENT AND DIGITALISATION
OF REPUBLIC OF MOLDOVA

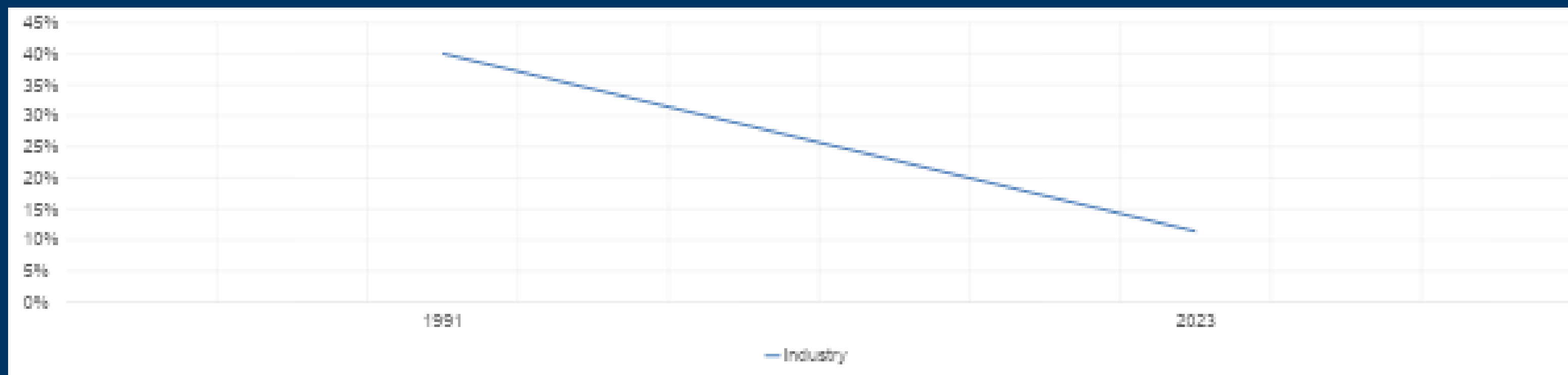
- 1. Date generale: dezindustrializarea prematură***
- 2. Programul național de dezvoltare industrială pentru anii 2024-2028: obiective și acțiuni***
- 3. Schema de ajutor de stat pentru investițiile în sectorul industrial***

1. Date generale: deindustrializarea prematură

MINISTRY OF ECONOMIC
DEVELOPMENT AND DIGITALISATION
OF REPUBLIC OF MOLDOVA

Dezindustrializare prematură – unul dintre fenomenele structurale care a caracterizat economia Republicii Moldova în cele trei decenii de tranziție la economia de piață – între 1991 și 2023 ponderea industriei în PIB a scăzut de la 40% la 11,2% (8,2% - industria prelucrătoare) în Republica Moldova, în timp ce forța de muncă a emigrat preponderent în afara țării.

Datele Biroului Național de Statistică arată o ușoară revenire a producției industriale în 2024, implicit:

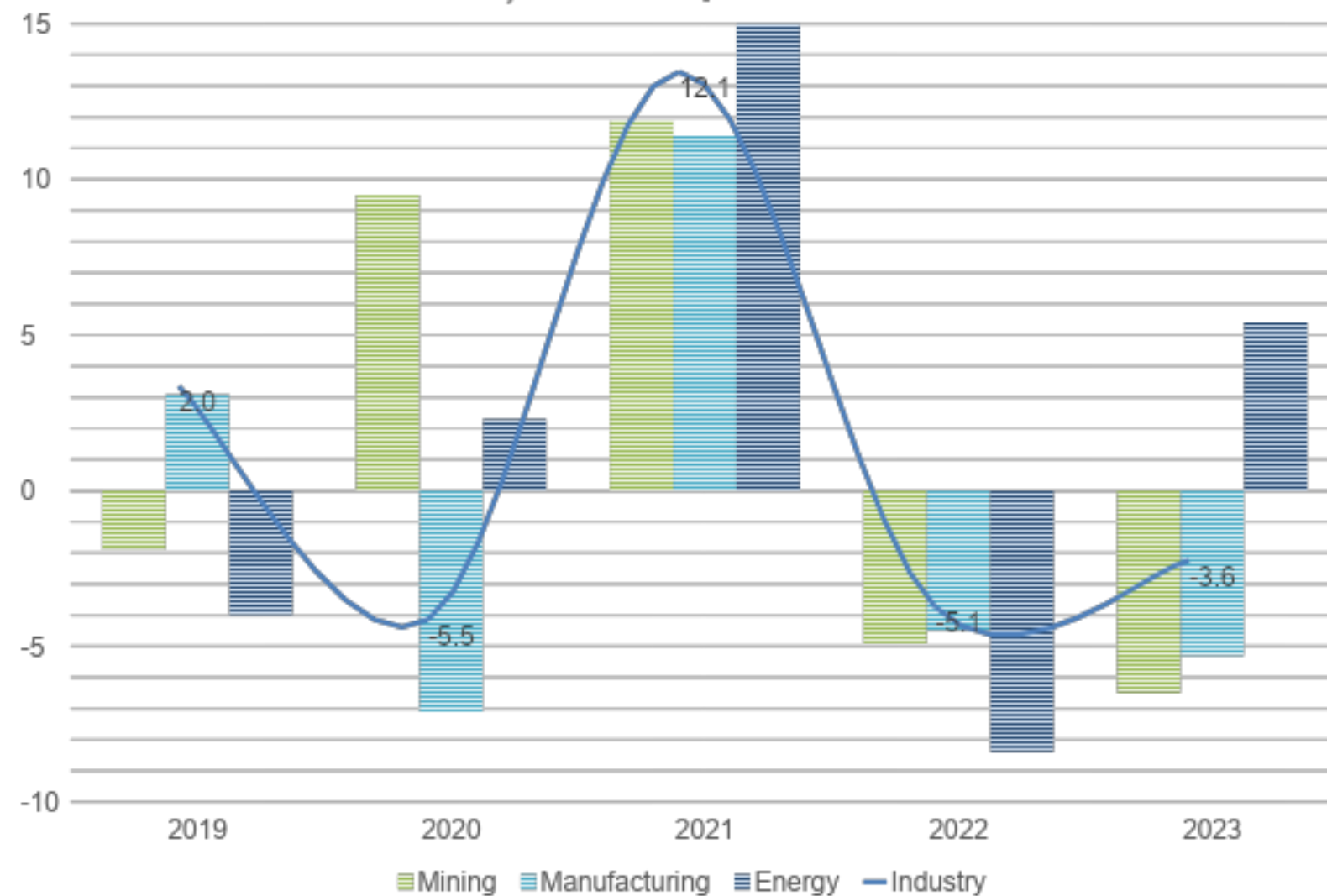
- în luna iulie 2024 comparativ cu luna iulie 2023 producția industrială (serie brută) s-a majorat cu 13,8%;
- în ianuarie-iulie 2024 comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent producția industrială (serie brută) s-a majorat cu 2,3%.
- Majorarea producției (serie brută) în iulie 2024 față de luna iulie 2023 (cu 13,8%) a fost determinată de creșteri în industria extractivă (+39,7%) și în industria prelucrătoare (+14,3%).

Totuși, deocamdată creșterea producției industriale este deopotrivă insuficientă și ne-sustenabilă, în timp ce lipsa unor intervenții complexe de stimulare a sectorului industrial în ultimele decenii au determinat în mare măsură reducerea forței de muncă calificate, a stocului de capital și a producției industriale.

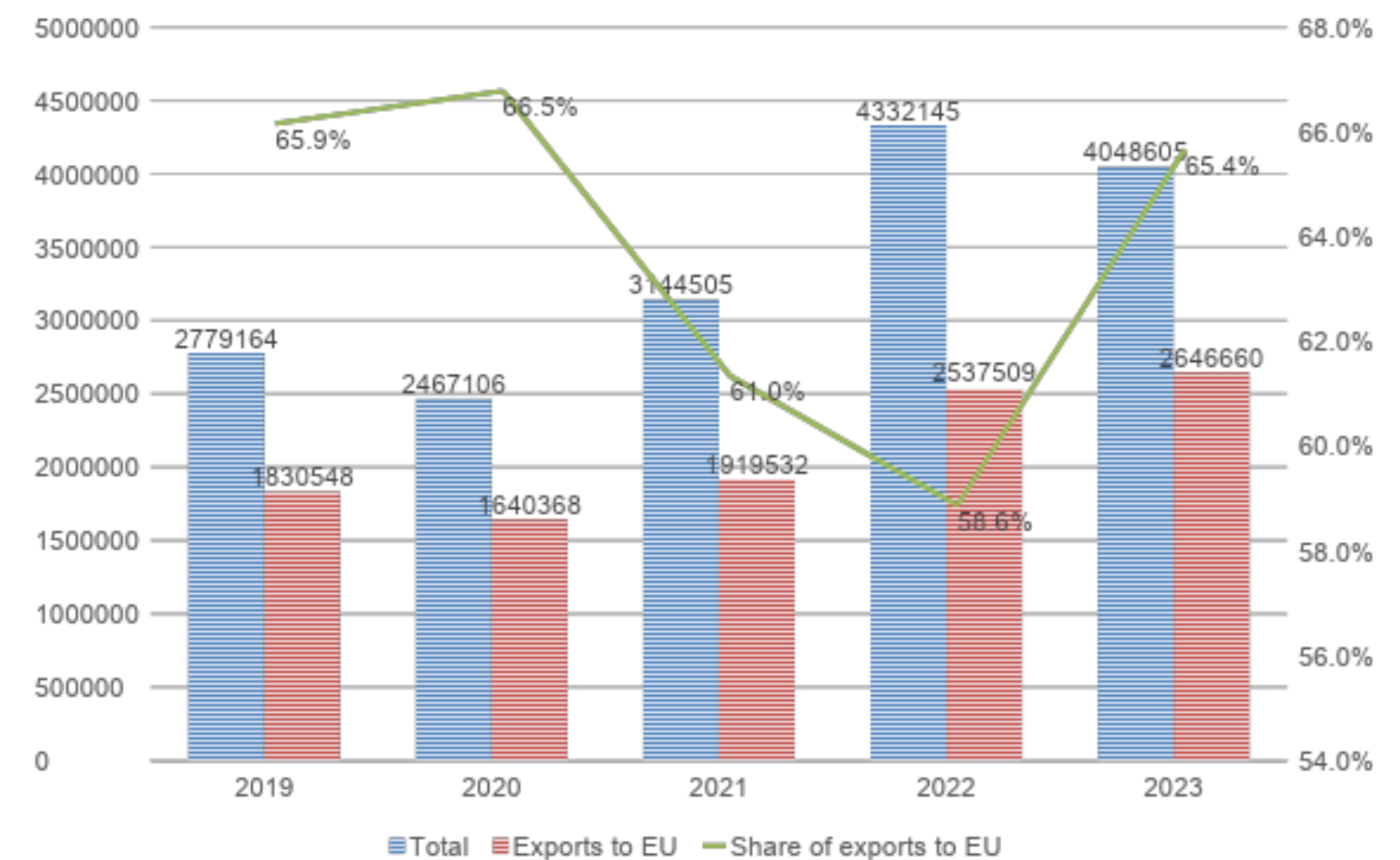
1. Date generale: deindustrializarea prematură

Dinamica producției industriale în perioada 2019-2023, %
față de anul precedent

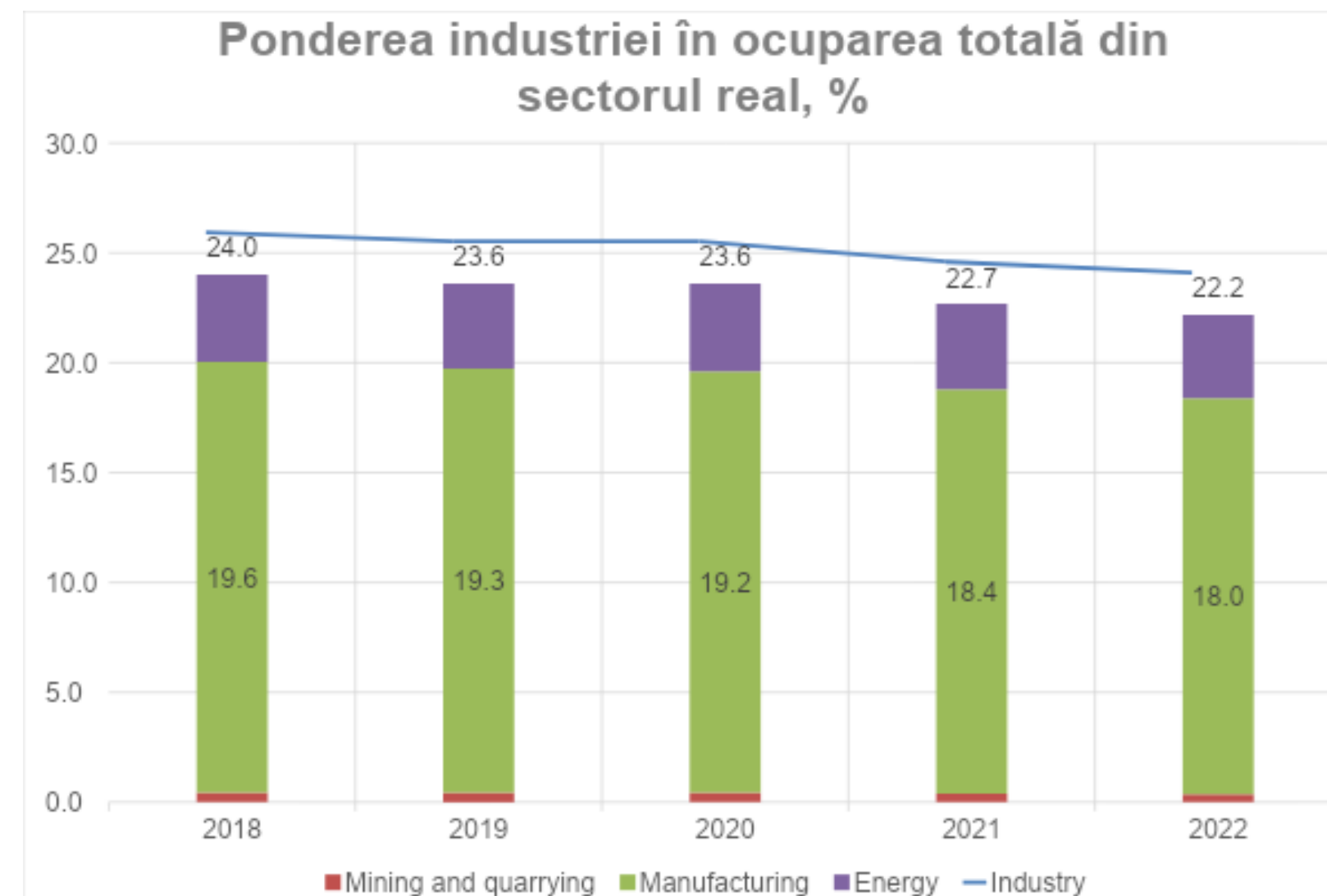
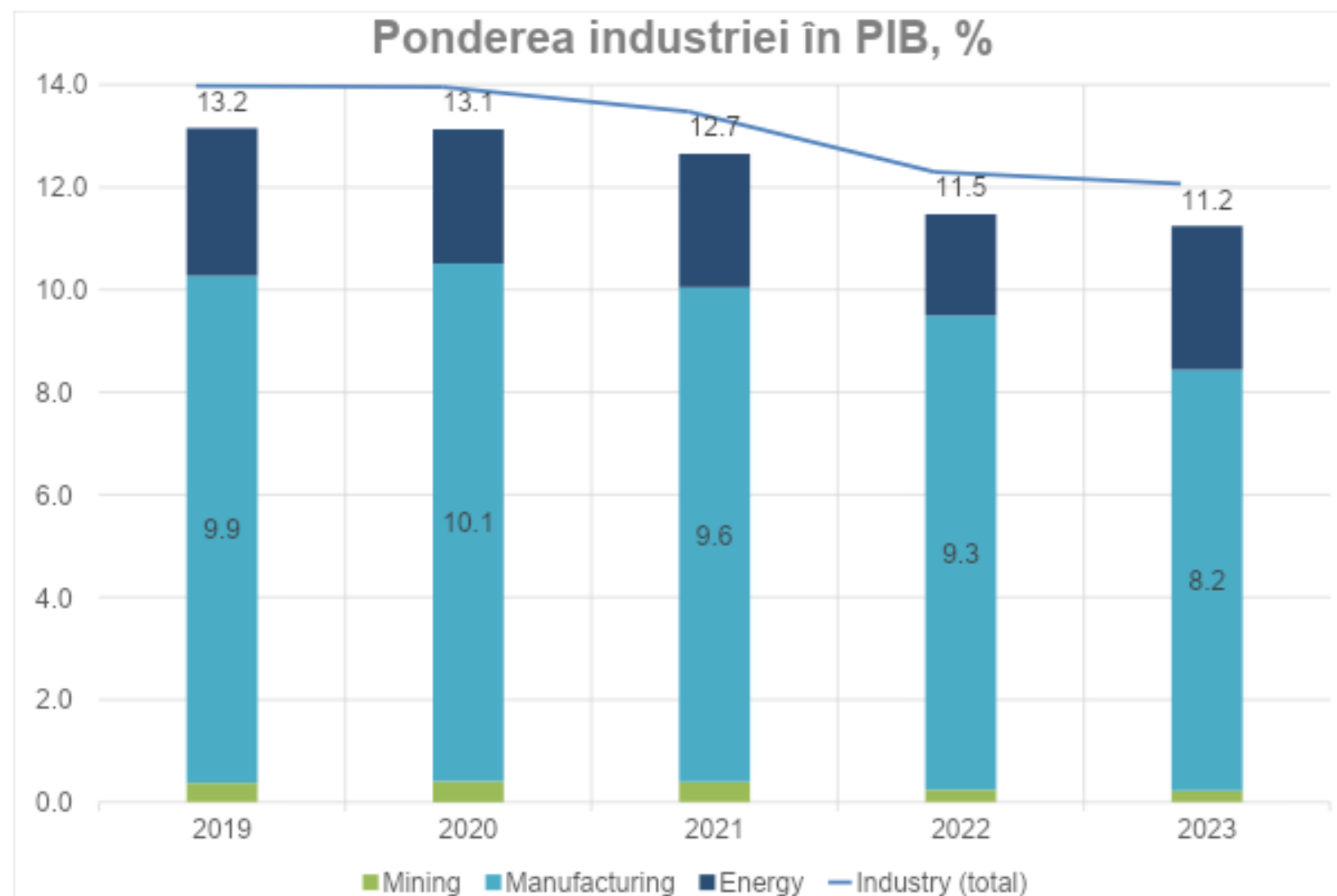

Valoarea exporturilor industriale totale și ponderea
exporturilor către țările UE, mii USD

Sectorul industrial a evoluat ciclic în Republica Moldova în ultimii cinci ani, implicit ciclică a fost întrucât dinamica exporturilor de produse industriale.

1. Date generale: deindustrializarea prematură

Dincolo de ciclicitatea creșterii sectorului industrial din ultimii cinci ani, tendința generală este de scădere a ponderii sectorului industrial în Produsul Intern Brut (PIB), scădere cauzată în principal de industria prelucrătoare.

2. Programul național de dezvoltare industrială pentru anii 2024-2028: Obiective și Acțiuni

MINISTRY OF ECONOMIC
DEVELOPMENT AND DIGITALISATION
OF REPUBLIC OF MOLDOVA

Factorii conjuncturali determinați de crizele suprapuse sunt alimentați de o serie de probleme structurale ale industriei prelucrătoare din Republica Moldova, care duc la contractia industriei și a economiei în ansamblu:

2. Programul național de dezvoltare industrială pentru anii 2024-2028: Obiective și Acțiuni

MINISTRY OF ECONOMIC
DEVELOPMENT AND DIGITALISATION
OF REPUBLIC OF MOLDOVA

- ❑ Programul Național de Dezvoltare Industrială pentru anii 2024-2028 (Program), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 280/2024, este principalul document de politică pentru dezvoltarea industriei prelucrătoare din Republica Moldova, aliniat la documentele strategice relevante ale Uniunii Europene.
- ❑ Scopul Programului constă în accelerarea tranziției verzi și digitale a industriei din Republica Moldova și dezvoltarea unui sector industrial rezilient și competitiv, integrat în piața unică europeană.

2. Programul național de dezvoltare industrială pentru anii 2024-2028: Obiective și Acțiuni

MINISTRY OF ECONOMIC
DEVELOPMENT AND DIGITALISATION
OF REPUBLIC OF MOLDOVA

Programul și intervențiile
publice conexe sunt orientate
pe șase priorități sectoriale:

Industria electronică

Industria chimică și farmaceutică

Industria constructoare de mașini și de componente auto

Industria textilă și de îmbrăcăminte

Industria materialelor de construcție

Industria alimentară

2. Programul național de dezvoltare industrială pentru anii 2024-2028: Obiective și Acțiuni

MINISTRY OF ECONOMIC
DEVELOPMENT AND DIGITALISATION
OF REPUBLIC OF MOLDOVA

Obiective Generale (în continuare – *OG*). Pentru realizarea scopului Programului sunt identificate trei obiective generale (priorități strategice), implicit:

OG 1

· Îmbunătățirea guvernancei și modernizarea instituțională

OG 2

· Mobilizarea capitalului și a forței de muncă

OG 3

· Stimularea productivității și a tranziției la economia verde

Programul conține 6 obiective specifice, câte două pentru fiecare dintre obiectivele generale, după cum urmează:

obiectivul general 1. Îmbunătățirea guvernancei și modernizarea instituțională

obiectivul specific 1.1. Consolidarea cadrului normativ și eficientizarea guvernancei;

obiectivul specific 1.2. Dezvoltarea platformelor investiționale și a infrastructurii de afaceri;

obiectivul general 2. Mobilizarea capitalului și forței de muncă

obiectivul specific 2.1. Stimularea investițiilor în industria prelucrătoare;

obiectivul specific 2.2. Facilitarea accesului la forța de muncă calificată;

obiectivul general 3. Stimularea productivității și tranziției la economia verde

obiectivul specific 3.1. Creșterea inovării și a competitivității industriei prelucrătoare;

obiectivul specific 3.2. Facilitarea tranziției la economia verde.

2. Programul național de dezvoltare industrială pentru anii 2024-2028: Obiective și Acțiuni

MINISTRY OF ECONOMIC
DEVELOPMENT AND DIGITALISATION
OF REPUBLIC OF MOLDOVA

Impactul Programului este setat pe trei dimensiuni: 1) creșterea competitivității sectorului industrial, 2) creșterea ponderii salariaților în industria prelucrătoare, în total salariați pe economie și 3) creșterea ponderii industriei prelucrătoare la formarea produsului intern brut.

Indicator	Valoarea de referință	Ținta de referință	Sursa/furnizorul
Indicele competitivității industriale	0,011 (2021)	0,033	UNIDO. SDG 9 Monitoring
Ponderea salariaților în industria prelucrătoare, în total salariați pe economie, %	13,5 (2023)	15,0	BNS
Valoarea adăugată brută în industria prelucrătoare, ca proporție în PIB, %	9,0 (2022)	11,5	BNS

2. Programul național de dezvoltare industrială pentru anii 2024-2028: Obiective și Acțiuni

MINISTRY OF ECONOMIC
DEVELOPMENT AND DIGITALISATION
OF REPUBLIC OF MOLDOVA

Impactul anticipat pentru sectoarele industriale identificate drept prioritare, care reprezintă cca 80% din industria prelucrătoare a Republicii Moldova, este reprezentat după cum urmează:

- ❑ reanimarea tradiției din industria electronică și valorificarea potențialului existent în producerea de hardware și software, a componentelor și a dispozitivelor electronice, a contoarelor inteligente, a conductoarelor etc., în vederea creșterii ponderii sectorului în industria autohtonă;
- ❑ creșterea proiectelor investiționale în industria chimică și farmaceutică, implicit creșterea cotei pe piața autohtonă a medicamentelor produse în Republica Moldova;
- ❑ atragerea ISD din verigele superioare ale lanțurilor valorice globale din industria componentelor auto și, totodată, dezvoltarea furnizorilor locali conectați la companiile multinaționale din domeniu;
- ❑ tranziția etapizată de la producția în regim de perfecționare activă, care reprezintă cca 70% din industria textilă moldovenească, la un sector al industriei ușoare orientat spre dezvoltarea și comercializarea propriilor branduri;
- ❑ dezvoltarea industriei materialelor de construcție, în vederea stimulării construcțiilor rezidențiale și industriale, și creșterii cotei pe piața internă, precum și dezvoltării capacităților de producție în contextul participării la procesul de reconstrucție postbelică a Ucrainei;
- ❑ dezvoltarea industriei alimentare în vederea asigurării securității alimentare a țării și devenirii unui producător semnificativ pe piața est-europeană.

3. Schema de ajutor de stat pentru investițiile în sectorul industrial

MINISTRY OF ECONOMIC
DEVELOPMENT AND DIGITALISATION
OF REPUBLIC OF MOLDOVA

Schema de ajutor de stat pentru investițiile în sectorul industrial reprezintă unul dintre principalele mecanisme setate în Program, la care sunt eligibile investițiile noi de cel puțin 10 milioane de lei.

Condițiile de bază de acordare a ajutorului de stat în cadrul schemei de ajutor de stat:

- Sunt eligibile cheltuielile (fără TVA) achiziționării și/sau imobilizărilor corporale și necorporale, legate de realizarea proiectelor de investiții inițiale localizate în Republica Moldova – de cel puțin 10 milioane de lei.
- Forma ajutorului de stat: forma mixtă – parte de grant (20%) și parte sub forma scutirii de 50% de la impozitul pe venit.
- Intensitatea (raportul dintre investiții și ajutorul de stat primit): 60%.
- Furnizorul: Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării.

3. Schema de ajutor de stat pentru investițiile în sectorul industrial

MINISTRY OF ECONOMIC
DEVELOPMENT AND DIGITALISATION
OF REPUBLIC OF MOLDOVA

criterii de eligibilitate proiecte

Prin intermediul schemei se pot acorda ajutoare de stat regionale pentru proiectele de investiții care îndeplinesc cumulativ următoarele condiții la data acordării ajutorului de stat:

- a) conduc la realizarea unor investiții inițiale.
- b) au o valoare totală a cheltuielilor eligibile, fără TVA, de minimum 10 milioane lei.
- c) lucrările pentru realizarea proiectelor de investiții nu au fost demarate până la data de depunerii cererii de acordare a ajutorului de stat regional.
- d) activele achiziționate pentru realizarea proiectului de investiții trebuie să fie noi.

3. Schema de ajutor de stat pentru investițiile în sectorul industrial

MINISTRY OF ECONOMIC
DEVELOPMENT AND DIGITALISATION
OF REPUBLIC OF MOLDOVA

Criteria de eligibilitate beneficiari

Pot beneficia de facilitățile prevăzute în schemă întreprinderile care îndeplinesc cumulativ următoarele condiții la data acordării ajutorului de stat regional:

- a) realizează, pe teritoriul Republicii Moldova, investiții inițiale.
- b) activează în unul dintre cele 6 sectoare industriale (72 CAEM, la nivel de 4 cifre).
- c) nu sunt întreprinderi în dificultate.
- d) nu fac obiectul unui ordin de recuperare a unui ajutor de stat în urma unei decizii anterioare a Consiliului Concurenței privind declararea unui ajutor de stat ca fiind ilegal și incompatibil, sau, în cazul în care solicitantul ajutorului a făcut obiectul unei astfel de decizii, aceasta trebuie să fi fost deja executată și ajutorul integral recuperat, inclusiv dobânda de recuperare aferentă.
- e) nu au efectuat o relocare către unitatea în care urmează să aibă loc investiția inițială pentru care se solicită ajutorul în ultimii 2 ani anteriori înregistrării cererii de acordare a ajutorului și, la momentul înregistrării cererii de acordare a ajutorului, oferă un angajament că nu vor face acest lucru pentru o perioadă de până la 2 ani după finalizarea investiției inițiale pentru care se solicită ajutorul.
- f) au îndeplinit obligațiile de plată a impozitelor, taxelor și contribuțiilor de asigurări sociale către bugetele componente ale bugetului general consolidat, în conformitate cu cadrul normativ
- g) are capital propriu pozitiv în ultimul exercițiu financiar încheiat.
- h) nu beneficiază de facilitățile acordate prin schema de ajutor de stat pentru rezidenții zonelor economice libere.

3. Schema de ajutor de stat pentru investițiile în sectorul industrial

MINISTRY OF ECONOMIC
DEVELOPMENT AND DIGITALISATION
OF REPUBLIC OF MOLDOVA

Modalitatea de acordare a ajutorului de stat

- După intrarea în vigoare a schemei, aprobată prin HG, întreprinderile care își propun să realizeze investiții inițiale pe teritoriul Republicii Moldova solicită în scris furnizorului, acordarea ajutorului de stat regional în baza schemei.
- Furnizorul analizează solicitarea și înștiințează întreprinderile solicitante asupra eligibilității acestora și ale proiectelor depuse. Decizia cu privire la eligibilitatea beneficiarilor și a proiectelor depuse este luată de către un organ colegial interinstituțional, creat prin Ordinul Ministrului Dezvoltării Economice și Digitalizării.
- În baza acordului de voință al ambelor părți, se încheie actul de acordare a ajutorului de stat regional prin care se vor stabili cel puțin următoarele aspecte:
 - a) acordarea ajutorului de stat regional în condițiile schemei, fiind făcută trimitere expresă la aceasta;
 - b) instrumentul utilizat pentru acordarea ajutorului de stat regional, respectiv scutire de la plata impozitului pe venit, în conformitate cu prevederile art. 49³ din Codul Fiscal și / sau grant, după caz;
 - c) valoarea nominală și actualizată a cheltuielilor eligibile ale proiectului.
 - d) valoarea maximă a ratei intensității ajutorului de stat.
 - e) valoarea maximă a ajutorului ce poate fi acordat, calculată prin aplicarea ratei procentuale a intensității.
 - f) perioada de plată a ajutorului de stat regional.
 - g) obligația pentru beneficiar de a menține investiția pentru o perioadă de cel puțin 5 ani sau de 3 ani, în cazul întreprinderilor mici și mijlocii, de la data acordării ajutorului de stat regional.
 - h) obligația pentru beneficiar de revenire la obligația de plată a impozitului pe venit la momentul atingerii valorii maxime a intensității ajutorului de stat sau a cuantumului maxim al ajutorului de stat.
 - i) obligația pentru beneficiar de rambursare a ajutorului ce depășește valoarea maximă a intensității ajutorului de stat sau a cuantumului maxim al ajutorului de stat, cu dobânzile aferente.
 - j) obligația păstrării pentru o perioadă de 10 ani a datelor și informațiilor privind ajutorul de stat regional acordat.
 - k) valoarea ajutorului acordat defalcat pe tip de instrument (scutire și / sau grant).
 - l) orice alte drepturi și obligații ce apar ca urmare a aplicării schemei de ajutor de stat regional.

Vă mulțumim pentru atenție!

